

Adrian Guelke: Terrorism and Global Disorder. Political Violence in the Contemporary World.

Londen/New York: I.B. Tauris & Co Ltd, 2006; xi + 284 blz.; £ 47,50
ISBN 1-85043-803-X; 804-8

De auteur van deze analyse van het hedendaags terrorisme, in het bijzonder de aanval op de *Twin Towers* in New York in 2001, heeft zijn studie opgedragen aan de 'onschuldige slachtoffers van terrorisme en van de oorlog tegen het terrorisme'. Het hedendaags terrorisme heeft zich volgens hem ontwikkeld in de context van de wereldomvattende wanorde die is ontstaan na het einde van de Koude Oorlog en kreeg mede reliëf onder invloed van de verspreiding op wereldschaal van techniek en communicatiemogelijkheden. Het dient goed te worden onderscheiden van terrorisme op lokale en regionale schaal, dat gekoppeld is aan lopende, plaatselijke conflicten. Guelke begint zijn betoog met een behandeling van Huntingtons these van een 'clash of civilizations' tussen het westen en de islam. Hoewel dit niet de basis vormde van de reactie van de regeringen-Bush en -Blair op 9/11, ging er grote invloed van uit op de aanhangers ervan. Het voorzag in 'a simple key for understanding the world's woes'. Guelke behandelt voorts de onjuiste stelling dat er een nauwe relatie bestond tussen Saddam Hoessein en Bin Laden. Ook kapittelt hij de pogingen conflicten elders in de wereld onder te brengen onder het hoofd 'War against Terrorism'. Hij stelt vele vragen aan de orde, bijv. of er sprake is van een 'jihadist Muslim Identity', wat de kansen zijn op nucleaire escalatie en hij stelt het vervagen van de internationale norm van non-interventie aan de kaak. Conclusie is dat de regering-Bush haar aandacht op andere zaken richtte dan op 'the narrow task of

finding, identifying and capturing the global jihadists at the core of al-Qaeda'. Washington verlegde zijn hulpbronnen naar een oorlog tegen Saddam Hoessein, trof in dit proces al-Qaida nauwelijks, maar vergrootte wel de populariteit ervan onder miljoenen moslims en – wat nog ernstiger was – stelde al-Qaida in staat 'to project its action as a model for others to follow'. De manier waarop de regering-Bush de zaak aanpakte en de negatieve consequenties die het Amerikaanse optreden in Irak had, waren er tevens debet aan dat Amerika de wereldopinie ernstig van zich vervreemde. Verder maakt de auteur zich zorgen over de uitholling van de 'constitutionele structuur' en de burgerrechten in diverse landen uit naam van de oorlog tegen het terrorisme. (F.v.d.B.)

Op zoek naar El Dorado: over internationale integratie, sociale mobiliteit en ontwikkeling. Inaugurele rede prof. dr E.B. (Annelies) Zoomers.

Nijmegen: Radboud Universiteit 2006; 38 blz.; ISBN 90-811216-1-8

In de inaugurele rede uitgesproken door prof.dr. E.B. Zoomers bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar sociale geografie aan de Radboud Universiteit Nijmegen worden actuele (internationale) migratievraagstukken en het verband met ontwikkeling op beknopte, heldere wijze uiteengezet. Na een korte geschiedenis van de migratie – die al zo oud is als mensenheugenis – worden de meest gangbare theorieën (ter verklaring van het ontstaan en het aanhouden) van migratie uiteengezet, t.w. het neoklassieke model, de economische benadering, de structurele benadering en de netwerkbenadering. In *Op zoek naar Eldorado* (een verwijzing naar de uittocht van Europeanen naar

de Nieuwe Wereld) komen geheel volgens verwachting vervolgens de huidige feiten, fictie en trends aan de orde, die inmiddels gemeengoed zijn geworden onder migratie-experts. Voorbeelden hiervan zijn de grote stroom van migranten die zich op wereldschaal nog steeds verplaatst van *Zuid naar Zuid*, in plaats van – zoals vaak verondersteld – naar het Noorden (de Westerse wereld), de geweldige omvang van *remittances* en de beperkingen in de media en het beleid omtrent migratievraagstukken. (*Remittances* of overmakingen betreffen geldstromen die door migranten van ontvangende landen naar herkomstlanden worden gestuurd en waarvan de Wereldbank verwacht dat die in 2010 over de hele wereld gerekend 500 miljard dollar zullen bedragen.) Er worden hier en daar nog eigen constateringingen aan toegevoegd die afkomstig zijn uit haar eigen onderzoek onder a-typische groepen en die daardoor wat minder *mainstream* zijn. Er worden geen noviteiten verkondigd, maar desondanks is de rede een actuele uiteenzetting van de theorieën, problemen en vraagstellingen die je van een hoogleraar in de sociale geografie – met als specialisatie regionaal ontwikkelingsbeleid en internationale migratie – mag verwachten en die haar in haar ambt hoogstwaarschijnlijk de komende jaren zullen bezighouden. (S.K.)

Riemer Reinsma: Van hier tot Tokio. Hoe zijn aardrijkskundige namen ontstaan?

Den Haag: Sdu Uitgevers, 2006; 208 blz.; 19,95 euro
ISBN 90-12-10564-1

Iedereen die zich bezighoudt met internationale verhoudingen, stuit vroeg of laat op opmerkelijke geografische namen. Soms is dat een

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door drs Sanne Kamerling, afgestudeerd in de politieke wetenschappen, nu sociale geografie studerend aan de Universiteit van Amsterdam en als stagiaire verbonden aan het *Conflict and Security Programme* van het Instituut Clingendael; drs Jan Jaap Kleinrensink (J.J.K.), politicoloog en neerlandicus, die onderzoek doet naar diplomatiek taalgebruik; en Fenna van den Burg (F.v.d.B.).

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

Aha-Erlebnis: het Canadese Vancouver is genoemd naar een Britse kapitein wiens voorouders de naam droegen van hun woonplaats (Van) Coevorden. Wie verder graaft, ontdekt dat de naam Coevorden dezelfde betekenis heeft als Oxford: doorwaadbare plaats (voor)de voor koeien (ox = os). Zulke overeenkomsten in betekenis zijn niet geheel toevallig. Overal ter wereld hebben beschavingen de behoefte gevoeld namen toe te kennen aan hun leefomgeving. Plaatsen heten daarom vaak naar een windrichting (Nanking betekent hoofdstad van het zuiden) of naar een opvallend element in het landschap: Dakar komt van N'dakar = tamarindeboom. Het boek *Van hier tot Tokio* brengt op een toegankelijke manier orde aan in deze universele wetten van de geografische namen. Dank zij een thematische indeling en een vlotte schrijfstijl ontstaat het boek verre het karakter van een etymologisch rariteitenkabinet. Wie het boek aandachtig leest, beleeft een ware ontdekkingsreis. Bekende namen krijgen een nieuwe klank en betekenis; onbekende lokaties krijgen juist iets vertrouwd. De auteur doseert zijn kennis van culturen, talen en klankverschuivingen op een prettige manier, zodat de lezer zich meegenomen voelt en de neiging krijgt zelf voorbeelden te bedenken. Intrigerend zijn bijvoorbeeld de vogelvluchtnamen, waarbij een gebied genoemd is naar zijn vorm op de landkaart: Punta Gallinas in Colombia betekent kippenkop en Khartoem is genoemd naar de slurf van een olifant. Politiek interessant is de actuele strijd over namen. Zo lobbyen de Koreanen voor het omdopen van de Japanse Zee in Oostzee. En in het Midden-Oosten rukt de naam Arabische Golf op, als alternatief voor Perzische Golf. Hele volksstammen trekken in het boek voorbij: vissende indianen, vreemde zwervers, opletende Ger-

manen en Portugezen, Mongolen die kleuren gaven aan de windrichtingen, ontdekkingsreizigers op weg naar de navel van de wereld, mythologische figuren en emigranten met heimwee. Allemaal hebben ze bijgedragen aan de namen op de aardbol waarmee wij de weg vinden. En met hulp van die namen kunnen we nu ook de weg terugvinden in de geschiedenis van de menselijke beschaving. (J.J.K.)

Ulrich Sedelmeier & Alasdair R. Young (red.): The JCMS Annual Review of the European Union in 2005.

Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 2006; 252 blz.; £ 17,99

ISBN 1-4051-4516-1

Het *Journal of Common Market Studies* (JCMS), dat gewijd is aan de problematiek van de Europese integratie, verschijnt vijf keer per jaar. Deze aflevering (14 artikelen) vat een aantal recente ontwikkelingen in de EU samen. Ze zijn van de hand van goed in de materie ingevoerde wetenschapslieden uit Groot-Brittannië, Duitsland, Zwitserland en Noorwegen. Het *keynote article* behandelt de Franse en Nederlandse referenda over de Europese grondwet. De auteur (Paul Taggart, University of Sussex) beklemtoont de verschillen die er tussen Frankrijk en Nederland bestonden in de motieven om tegen te stemmen en tekent aan dat in Nederland de politieke partijen veelal vóór waren, terwijl in Frankrijk veel politici hun bedenkingen hadden. Men kan ook bepaald niet spreken van een monocausaal motief om tegen te stemmen. Beate Kohler-Koch en Berthold Rittberger bespreken de 'governance turn' in de EU-studies. Ze zijn van mening dat deze ommezwaai onze kennis van het specifieke 'EU system of governance' heeft verbeterd: 'a unique set of multi-level and

regulatory institutions, as well as a hybrid mix of state and non-state actors in a non-hierarchical system of network governance' (blz. 42). Overige artikelen gaan over het Luxemburgse en Britse voorzitterschap, institutionele, en interne economische, sociale en politieke ontwikkelingen, over justitie en rechtskundige ontwikkelingen. Uiteraard is een van de artikelen gewijd aan de uitbreiding van de EU en een aan de externe betrekkingen. Ieder artikel is voorzien van een 'up to date' boekenlijst. Er is een uitgebreid register en een korte chronologische lijst van binnen of voor de EU belangrijke gebeurtenissen die zich in het jaar 2005 voordeden. (F.v.d.B.)